

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

28. An liceat occidere accusatorem, vel testem, qui falsis calumniis conatur per iudicem aliquem interficere, infamare, aut bonis privare, si non adsit alia via evadendi? Et an licitum sit occidere ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76432](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76432)

pernat. *disp. 32. dub. 2. n. 12.* vide etiam Syluium in 2.2.
D. Thome q. 64. art. 7. *queritur 6.*

RESOL. XXVII.

An liceat occidere falsum testem euntem ad testificandum contra aliquem?

Et quid est dicendum de accusatore?

Notatur, quod hoc extenditur, non solum quando falsus testis, vel accusator impeteret in iudicio vitam alicuius, sed etiam bona temporalia. Ex part. 5. tr. 4. Ref. 7.

§. 1. **N**egatiue respondet Turrianus in 2.2. tom. 2. *disp. 27. dub. 2. n. 10.* Calonius in 2.2. q. 64. art. 7. *concl. 3.* Corduba *lib. 1. q. 3. dub. 1.* Sotus *lib. 5. q. 1. art. 8.* Syluius in 2.2. q. 64. art. 7. *queritur 5.* & Malderus in 2.2. *tr. 3. c. 1. dub. 7.* quia talis testis non potest dici iniustus, licet contra ius faciat falsum deponendo, sed non contra ordinem iuris, est enim de ratione aggressionis vt contra ordinem iuris iniuriam inferat, id est, propria auctoritate: ille autem non propria auctoritate, nec vt priuata persona, sed per iudicem seruato iuris ordine occidit, licet inique. Ergo, &c.

2. His tamen non obstantibus non desunt Doctores affirmatiuam sententiam tenentes, vt Io. Franc. Suar. in *Enchir. cas. conse. lib. 7. homicidium, §. 13.* vbi sic ait. Licet occidere testem euntem ad testificandum falsum contra me, vbi agit ad mortem, nihil enim differt armis, vel alia iniusta via me inuadat, si certo scio gladio oris eius me fore occidendum. Sic ille. Idem docet Bannez *de iust. & iur. q. 64. art. 7. dub. 4. concl. 2.* his verbis. Similiter dico quod si is qui vadit ad iudicem, fuerit admonitus, & noluerit retrocedere, poterit is, qui iniuriam patitur, & occidere illum, defendendo se, vel sua, si aliter non potest: quam sententiam tenet etiam Tannerus *ro. 2. disp. 4. q. 8. dub. 4. n. 83.* Strouersdorf. in 2.2. D. Th. *qu. 64. art. 7. concl. 5.* Reginald. *tom. 2. lib. 2. c. 5. n. 57.* tanquam probabilem defendit Petr. Nauarra *de restit. lib. 2. c. 3. n. 57. & seq.* vide etiam Vegam in *summa tom. 1. c. 127. cas. 11.*

3. Quod autem dictum est de teste, Marchantius in *summar. resol. pastoralium ad Decal. c. 5. q. 2. cas. 4.* Molina *de iust. tom. 4. tr. 7. disp. 12. n. 1.* & Bannez *vbi supra,* docet etiam de procuratore si falsis criminationibus, vel falsis testibus vitam alicuius in iudicio impeteret, nec alia sit ratio effugij, nam in tali casu licitum esset eum occidere, & idem Bannez docet *de accusatore,* qui contra iustitiam legalem pandit crimen occultum, sic enim ait. Sed rogat quis, quid agam ego, si quis vadit ad me accusandum de crimine vero, sed occulto, ex cuius accusatione mihi certum periculum creatur mortis, vel infamie? Respondetur quod si ille non habet ius ad me accusandum, neque procedit secundum iustitiam legalem, ita me possum defendere ab illo, sicut ab imponente falsum crimen. Ita Bannez, & post illum Hurrado de Mendoza in 2.2. *disp. 170. sect. 8. §. 62.* Nota etiam quod Bannez hoc extendit non solum quando falsus testis, vel accusator impeteret in iudicio vitam alicuius, sed etiam bona temporalia; nam, vt infra videbimus, licitum est cum aliquibus circumstantiis pro defensione rerum temporalium iniustorem occidere.

4. Aduertit tamen quod Rodriguez in *sum. tom. 1. c. 220. n. 18.* & Lessius *lib. 2. c. 9. d. b. 8. n. 47.* putat in praxi hanc opinionem non esse admittendam, ob incommoda, quae ex ea sequi possunt; sed Bannez respondet, haec incommoda non prouenire ex ipsa doctrina, sed ex hominum malitia litigantium, qui non

pruenter examinabunt circumstantias, in quibus licitum est falsum accusatorem, vel falsum testem occidere. Sed vt verum fatear, circa presentem questionem placet mihi opinio Coninch, quam adduxi in p. 1. art. 1. *resol. 97.* & quam etiam me citato, obicitur nouissime Ioan. Escobar p. 2. *de puritate & nobilitate probandi q. 1. gloss. 4. n. 14.* quamuis ipse in rigore putet affirmatiuam sententiam esse veram, licet non consilendam.

RESOL. XXVIII.

An liceat occidere accusatorem, vel falsum, qui falsi calumniis conatur per iudicem aliquem iniuste infamare, aut bonis priuare, si non adijt alia via eundem?

Et an licitum sit occidere eum, qui detractionibus iniuste graue damnari inferre, & inferre, nisi occidatur, quamuis defectus, qui detractione publicatur, sit verus, si sit occultus, & aliqua alia circa hoc inferatur, & explanantur?

Et quid, si falsis calumniis quis vellet se apud consanguineum infamare, ne tibi hereditatem relinquat, &c?

Et an licitum sit prouenire, seu occidere eum, qui paratus est iniuste inuadere, etiam si esset via eundem deserendo Parriam? Ex part. 3. tr. 7. & Misc. Res. 32.

§. 1. **P**ro opinione affirmatiua adduxi aliquos Doctores in part. 5. tr. 4. *resol. 7.* meam tamen sententiam non explicauit; & hoc non obstante scio quendam iuriconsultum contra me obmurmurasse, sed immerito: dico igitur nunc affirmatiuam sententiam esse satis probabilem, quam me citato, nouissime tenet Eminentissimus Lugo *de iust. disp. 10. sect. 7. n. 165.* & P. Dicastillus *de iust. lib. 2. tr. 1. disp. 10. dub. 9. n. 117.* vbi sic ait: Vtrum autem liceat prouenire occidendo illum, qui falsis testibus iam subornatis iam me oppugnat in iudicio, vt necesse sit me occidere, aut infamari, aut bona mea amittere, non omnino conueniunt Auctores. Negat Lessius *supra n. 47.* & alij alij. Affirmat Bannez *supra concl. 2.* quam sententiam probabilem etiam putat Petrus Nauarra *lib. 2. c. 3. n. 56.* & alij, qui speculatiue quidem putant hanc sententiam esse veram, aut valde probabilem, qui enim falsum deponens sic me oppugnat, videtur me occidere alio gladio, vel me iniuste infamare, aut bonis priuare. In praxi tamen tutius esse putant tueri sententiam Lessij & aliorum, quia homines facile crederent se per calumniam accusari, neque aliud esse refugium praeter mortem accusatoris, indeque pareret aditus inimicis homicidiis; tum, quia qui falsum testimonium dicit in iudicio, non censetur aggressor vitae, aut vim inferre, sed committere iniustitiam, quae ex sua natura puniri potest a iudice.

2. Haec tamen rationes mihi omnino displicent. Prima, quia non nititur in ipsa rei natura, sed in passione, aut caecitate mentis hominum, qui si imprudenter agant, vel temere iudicando aduersarium iniuste deponere apud iudicem, vel non esse aliud medium euadendi, non id officii veritatis opinionis, quae tantum loquitur in casu, in quo vtrumque certo moraliter conuenit, & quod iniuste oppugnetur in iudicio, & quod non sit alius modus euadendi. In quo casu multo magis displicet, negandum enim est non censeri aggressorem aut vim inferre eum, qui falsum testimonium dicit in iudicio; tunc enim aperte vim inferre, & dolam contra alterius vitam adhibendo causam sufficientem ad occisionem innocentis, cum posito illo testimonio falso, & falsa probatione necessario finem vitae, vel famam, & honore, vel bonis spoliandis. Itaque placet mihi

Infra in Ref. quae hic prima post seq.

mili sententia Bannez. Huevque P. Dicaillus, cui ad- de Hurtadum de iustit. disp. 11. diff. 11. ubi ita asse- rit: Secundò constat licitum esse occidere eum, qui apud iudicem falsa accusatione, aut falso testimonio, quamvis alieno nititur, grauitè in honore ledere, & re vera ledet, nisi occidatur, in quo DD. ob rationem dictam communiter conueniunt. Imò ob eandem licitum esse occidere eum, qui detractionibus nititur graue damnum inferre, & inferet, nisi occidatur, vt aduertunt Petrus Nauarra n. 375. & Bannez q. 64. art. 7. dub. 4. qui addit id esse verum, quamuis defectus, qui detractione publicatur, sit verus, si sit occultus; quia etiam tunc eum defectum pandendo sit grauis iniuria, Ita Hurtadus. Et diff. 7. sic ait: Non solum est licitum praenire, seu occidere eum, qui parat, vt per se ipsum occidat, sed etiam eum, qui parat, vt per alterum, vt per sicarium, occidat, quia mortaliter idem est conari ad id per se, aut per alterum. Imò, vt Bannez q. 64. art. 7. & alij conti a non paucos aduertunt, etiam esse licitum occidere eum, qui per iudicem parat mortem iniustam media accusatione, aut testimonio falso, quamuis alieno, quod nobis non displicet, quando non potest alia via mors illa iniusta vitari, quia etiam qui sic parat, infert vim per alterum, nempe per iudicem, Ita ille.

3. Vnde ex his infert Cardinalis de Lugo loco citat. si falsis calumniis vellet te aliquis apud consanguineum infamare, ne tibi hereditatem relinquat, ex qua tua vita, & totius tuæ familiæ dependet, nec aliter posses damnum illud effugere, licitum esse talem inuassorem occidere: sed in praxi vix potest occurrere casus, in quo hæc omnia necessaria & licita esse possint.

4. Notandum est etiam hic obiter quod Hurtadus loco citato de iustit. disp. 11. diff. 7. docet licitum esse praenire, seu occidere eum, qui paratus est iniuste inuadere, etiam si esset via euadendi, deserendo patriam: nam ait, hanc viam esse admodum duram ipsi inuaso, & ideo ad id non teneri: & hoc secundum mentem Hurtadi dictum sit.

RESOL. XXIX.

An licitum sit occidere inuassorem pro defendendis propriis bonis?

Et an hoc liceat Clericis, & quid de Religiosis?

Et an licitum sit occidere, v.g. sagitta, vel catapultæ furem, si cum re furata fugiat, quia inuasso rei durat donec se in tuto recipiat?

Et an ad defendendam rem propriam, vt quis interficiatur non solum sit necessarium, vt res illa aliter non possit recuperari, sed vt non possit aliter custodiri, etiam si possit postea recuperari? Ex part. 5. tr. 4. Res. 17.

§. 1. **I**D non licere in conscientia, sed solum permitti impune iure humano, tenet Accursius, & alij quos citat Nauarrus in Man. c. 5. sic etiam tenet Archidia. & Panormitanus, quos citat Syluester ver. Homicidium, 1. q. 4. & idem sentire videtur Tabiena ver. Homicidium, q. 7. & ver. Irregularitas 2. n. 25. & negant absolute Ioan. Gerson, in trat. de Euchar. Augusti, de Ancona opus. de auctoritate Ecclesie, & Abulens, in c. 15. Matib. & ratio est, quia ordine & lege charitatis vita proximi corporalis præponenda est bonis nostris externis; ergo pro illorum defensione nefas erit proximum interficere. Et ideo Felinus in c. 2. de Homicidio, post n. 4. ex communi sententia affirmat, non licere de iure Canonico occidere furem pro seruandis rebus suis.

2. Verum contrariam sententiam tenent communiter DD. & ita docet Tannerus tom. 3. disp. 4. q. 8. dub. 7. n. 81. qui citat Syluestrum, Nauarram, Sotum, Valentiam, Aragonium, Bannez & Lessium, quibus ego ad-

do Turrianum in 2. p. tom. 2. disp. 27. dub. 2. n. 15. Marchantium in summat. resol. pastor. ad Decal. cap. 5. q. 95. Baldellum tom. 1. lib. 3. disp. 26. n. 10. Laymann lib. 3. sect. 5. tr. 3. part. 3. c. 3. n. 4. Petrum Binsfeldium in comment. de iniuriis, & damno dato, c. 1. q. 5. concl. 3. Molinam tom. 4. tr. 2. disp. 16. n. 1. Azorium tom. 3. lib. 2. c. 1. q. 19. & Filiucium tom. 2. tr. 1. c. 3. n. 36. ubi docet, absolute loquendo, quod etiam pro bonis suis temporalibus defendendis, si quicquid momenti sunt, & aliter recuperari non possint, licitum est inuassores fures occidere. Et ratio est, quoniam bona externa sunt media ad sustentationem vitæ, ac ad status, honoris, & conseruationem. Ergo sicut pro defensione vitæ licitum est occidere aggressorem, ita etiam pro defensione bonorum externorum, quæ vitæ conseruationi deseruiunt; hinc res externæ dicuntur sanguis & vita hominis, vt docet glossa iuncto textu in l. Advocati, C. de Advoc. diuer. iudic. Et hæc opinio non solum est vera quoad laicos, sed etiam quoad Clericos; contra Rosellam ver. Homicidium, §. 3. Panormitan. in cap. suscepimus, de homicidio. vt asserit Molina ubi supra, & alij; & patet in cap. olim, 1. de restit. spoliat. ubi fundatur, licitum esse etiam Clericis res suas defendere, & in earum defensione occidere, si id necessarium foret. Sed difficultas est quoad Religiosos. Petrus Binsfeldius ubi supra, concl. 4. ex D. Antonino negat id licitum esse Religiosis, quia non possunt habere proprium: Ergo non possunt gaudere iure defensionis rerum externarum, vt laici & Clerici. Verum ego affirmatiuam sententiam teneo cum Tannero 10. 3. disp. 49. §. dub. 4. n. 77. Syluio in 2. 2. D. Thom. q. 64. art. 7. queritur 8. Lessio lib. 2. c. 9. dub. 11. n. 72. & Maldero in 2. 2. D. Th. trat. 3. cap. 1. dub. 13. Becano in 2. 2. D. Th. tom. 2. q. 7. de homicidio, concl. 2. n. 5. non enim refert quod Religiosi non habeant proprium, vnusquisque enim habet ius defendendi non solum ea, quæ possidet propria, sed etiam ea, quæ possidet in communi, vel quorum vñus, aut custodia ipsi est commissa. Restat modò respondere ad argumentum adductum pro contraria sententia. Dico igitur quod etsi vita proximi præferenda sit bonis temporalibus, quando ex natura rei id contingit, tamen si id proueniat ex malitia inuassoris, non est necesse, sed in casu, de quo loquimur, ex malitia inuassoris id accidi, ergo, &c.

3. Notandum est etiam hic obiter contra Couarruiam in Clement. si furiosus, part. 3. §. unico, n. 6. esse licitum occidere, v.g. sagitta vel catapultæ furem, si cum re furata fugiat, quia inuasso rei durat donec se in tutum recipiat, ubi quietè possidere incipiat, & quia nisi id licitum esset, defensio rerum maxima ex parte esset inutilis, possent enim fures quodlibet rapere, & statim fuga se proripere, in fuga enim, secundum opinionem Couarruiæ, essent tuti. Ita Doctores citati.

4. Notandum secundò, quod aliqui asserunt, vt ad defendendam rem propriam quis interficiatur, non solum esse necessarium, vt res illa non possit aliter recuperari. Verum Henricus Strouersdorf de iust. & iur. in 2. 2. D. Th. n. 64. art. 7. concl. 3. probabilius putat aliquando sufficere, quod non possit aliter custodire, etiam si possit postea recuperari, quia nemo videtur obligatus esse pati rem sibi eripi, propter ea solum, quod postea recuperari poterit, quia non solum habet ius recuperandi, sed custodiendi, & retinendi quod suum est. Ita ille. Sed tu cogita.

RESOL. XXX.

An fure equo insidente, & aufugiente cum rebus furatis possit Dominus ignito globò, vel sagitta illum interficere?

Et aduertitur etiam esse licitum eum occidere iam quietè habentem

Quoad hoc lege supra doctrinam Res. 17. & aliter eius amoc.

Sup. hoc sit in Res. 17. & vide aliam eius primam notam infra in Res. 45. §. Notandum.

Sup. hoc sit in Res. 4. sed omnino certum ad medium, v. c. f. nec.

Sup. hoc sit in Res. 17. lege vicinias l. 6. Quoad autem.

Sup. contentio in hoc §. in Res. seq.